OBEC ZÁLESIE

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

na obdobie rokov 2024 - 2030

Obsah

Slovník pojmov a zoznam skratiek 3
Úvod 4
1 História obce 5
2 Komunitné plánovanie – teoretické východiská 8
2.1 Vymedzenie pojmov 8
2.2 Komunitné plánovanie sociálnych služieb 9
2.3 Účastníci komunitného plánovania 9
2.4 Výhody komunitného plánovania 10
2.5 Podstata komunitného plánovania 10
2.6 Hlavné princípy komunitného plánovania 10
2.7 Východiskové dokumenty komunitného plánovania 11
3 Komunitné plánovanie obce Zálesie 12
3.1 Zdôvodnenie komunitného plánovania 12
3.2 Realizácia komunitného plánovania 12
4 Sociálno – demografické údaje 13
4.1 Základná charakteristika 13
4.2 Obyvateľstvo 14
4.3 Zdravotníctvo 18
4.4 Školstvo 18
4.5 Zamestnanosť 19
4.6 Ťažko zdravotne postihnutí občania 20
5 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb v obci 21
5.1 Sociálne služby poskytované neverejným poskytovateľom 21
5.2 Analýza stavu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb 22
6 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb 24
6.1 Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb 24
6.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb 25
6.2.1 Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby 25
6.3 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb 25
6.4 Cieľová skupina „Seniori“ 26
6.4.1 Stanovenie cieľov a priorít tejto cieľovej skupiny 28
6.5 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb 33
6.6 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb 33
Záver 34
Zoznam organizácií v obci 35
Použitá literatúra 36

Slovník pojmov a zoznam skratiek

ESF – Európsky sociálny fond
EÚ – Európska únia
KPSS – Komunitný plán sociálnych služieb
MF – Ministerstvo financií
MPSVR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
MŠ – Materská škola
OcÚ – Obecný úrad
OcZ – Obecné zastupiteľstvo
PHRSR – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja
ŤZP – Ťažko zdravotne postihnutý
UoZ – Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC – Vyšší územný celok
ZpS – Zariadenie pre seniorov
ZŠ – Základná škola

Úvod

Vážení spoluobčania,

Dovoľte, aby som sa Vám prihovorila a predstavila Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie, ktorý bol spracovaný v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý je v platnosti od 1.1.2009.
V zmysle uvedeného zákona obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie. Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú.
Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Komunitný plán nám slúži ako nástroj, ktorým je možné plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov.
Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce.
Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želám veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov v obci.

Bc. Martina Dobrovodská

starostka obce

1 História obce Zálesie

Obec s počtom obyvateľov 2282 leží asi 15 km na východ od Bratislavy. Chotár dnešného Zálesia patril do zväzku majetkov malinovského panstva, ktoré pôvodne patrilo grófom zo Svätého Jura a Pezinka z rodu Hunt-Poznanovcov. Rod si dal v Malinove postaviť vodný hrad. Panstvo a rod sa neskôr rozdelili na svätojurskú a malinovskú líniu, hrad sa stal sídlom posledne menovaného rodu. Roku 1543 rod grófov zo Svätého Jura a Pezinka vymiera po meči a ich obrovské majetky sa dostali do rúk eráru. Kráľ Ferdinand malinovské panstvo daroval Méreyovcom. Panstvo vystriedalo viacero vlastníkov. V roku 1810 ho kúpila Anna Zichyová, manžela Juraja Apponiyho, ktorý boli starými rodičmi grófa Alberta Apponiyho. Územie medzi Malinovom (Eberhardom) a Ivankou pri Dunaji sa nazývalo Tokes (Klatov – dnes Zálesie) a bolo rozdelené na tri časti, hornú, strednú a dolnú. Na svojom rozsiahlom panstve dali Apponyiovci postaviť viaceré majere a solitérne stavby. Jeden z majerov sa nazýval Jurajov dvor, kde sa stavali vodorovne pri sebe tri stavby (bírešňa, byty čeľadníkov, maštaľ a sklady). Sú zachované dodnes, pravda v inej podobe, čiastočne rekonštruované a slúžia inému účelu.

Pozemková reforma

Po vzniku I. ČSR sa situácia radikálne mení. Medzi zákonmi, ktoré prijal jej zákonodarný zbor, bol aj zákon o zabratí veľkostatkov a o čiastočnej parcelácii. Bolo vydané povolenie na rozdelenie 1603 ha veľkostatku a predaj sa mal uskutočniť do roku 1921. Tu vstupuje na scénu Ignác Gessay, ktorý sa rozhodol pomáhať Slovákom vrátivším sa spoza hraníc. Za podpory Slovenskej banky kúpil pozemky, ktoré boli rozparcelované a predané s neúmerne malým ziskom. Pre Slovákov hlavne zo severných území Slovenska bolo vyčlenených 604 ha pôdy, ktorá im bola ponúkaná na kúpu. V povojnových časoch v oblastiach, kde takmer nebolo úrodnej pôdy a ani priemysel, kde sa obyvateľstvo nemalo kde zamestnať a preto tu bolo vysťahovalectvo najvyššie, musela táto správa na mnohých pôsobiť ako neskutočný sen. Bolo možné kúpiť kvalitnú pôdu, samostatne hospodáriť a zabezpečiť tak živobytie.

Osídľovanie

V roku 1923 sa sem prisťahovali prví Slováci z oblasti severného Slovenska. Z Terchovej, Novej Bystrice, Starej Bystrice, Čadce. Zo Zliechova, Horných Zeleníc, Siladíc, Sasinkova, Ignác Gessay, aby pomohol tunajším obyvateľom založil Stavebné a bytové družstvo,

ktoré z miestnych surovín stavalo domy pre tých, ktorý sa tu rozhodli usadiť natrvalo. Dávali sa pôžičky a vybavovali dlhy. Zanedlho bolo postavených asi 30 hospodárskych usadlostí, ktoré si prisťahovalci mohli prebrať na 30 ročné splátky, ktoré sa začali odvádzať od r. 1927. Roľnícka banka. Navyše dávala výhodné splátkové pôžičky na nákup poľnohospodárskych strojov, zvierat, osiva a pod. Obecný a farský úrad bol v Tomašove, obecná škola v Malinove. Život bol ťažký a obživu ľuďom dávalo hlavne poľnohospodárstvo a chov úžitkových zvierat. Celistvé husto porastené lesné plochy ustúpili. Drevo bolo využívané ako stavebný materiál a v domácnostiach. V čase nedostatku pracovných príležitostí mnohí odchádzajú za prácou do Ameriky.

. Za krátky čas bolo vybudovaných 30 usadlostí. Obecný a farský úrad bol v Tomášove, obecná škola v Malinove a cez Malý Dunaj ľudí prevážala kompa. Osada bola pomenovaná Gešajov. V osade bol hostinec a v roku 1925 bol zriadený cintorín rozdelený na katolícku a evanjelickú časť.

Po Mníchovkej dohode v roku 1938 osada zostala súčasťou Slovenskej republiky na rozdiel od Malinova, ktoré pripadlo Maďarsku. Osada bola pripojená k obci Ivanka pri Dunaji. V roku 1940 sa osada stala samostatným územným celkom a v roku 1942 tu bola postavená nová škola. Po vojne bola obec pričlenená k Tomášovu a opätovne sa osamostatnila v roku 1949. Na jar roku 1947 sa vyliali vody Malého Dunaja a povodeň spôsobila veľké škody. V rokoch 1946-1947 bola obec elektrifikovaná. V tomto období obec zaznamenala výrazný rozvoj – r. 1952 telefonické spojenie, vybudované futbalové ihrisko, miestna knižnica, r. 1955 pravidelná autobusová linka. V roku 1947 začal v obci pôsobiť miestny požiarny zbor, rok 1958 Poľovnícka spoločnosť Gešajov a rok 1957 miestna organizácia ČSČK. V roku 1960 sa obec premenovala na Zálesie.

V rokoch 1960-1962 sa vybudoval kultúrny dom, kde vznikli priestory aj pre obchod, lekára a pohostinstvo. Následne bola dokončená elektrifikácia obce a rozšírilo sa verejné osvetlenie. V roku 1976 bola zrušená škola (v budove vznikla škôlka) a obec bola administratívne pričlenená k Ivanke pri Dunaji. Začal sa úpadok obce, rozvoj stagnoval. V roku 1988 sa začalo s plynofikáciou a plánoval sa vodovod.

Po revolúcií v roku 1990 sa obec opätovne osamostatňuje. Obec rekonštruuje hasičskú zbrojnicu, kde sa vytvorí sídlo obecného úradu. V obci sa plynofikuje a buduje vodovod, postupne sa rozrastá počtom domov a obyvateľov. V roku 2014 bol v obci vybudovaný rímskokatolícky kostol a v roku 2017 bola rozšírená kapacita Materskej školy Zálesie výstavbou novej budovy o 50 miest.

Obec v roku 2023 oslavuje 100 rokov od svojho vzniku.

Ignác Gessay – zakladateľ obce

Ignác Gessay (narodil sa 17.4.1874 v Tvrdošíne, zomrel 12.8.1928 v Bratislave). Bol slovenským novinárom v amerických krajanských novinách a spoluzakladateľom Slovenskej ligy v Amerike.

Narodil sa v roľníckej rodine na Orave. Študoval na gymnáziu v Trstenej, Učiteľskom ústave v Spišskom Podhradí, štúdia dokončil v Egri. Pôsobil ako učiteľ na Zemplíne a na Orave, kde získal povesť pansláva a úradne mu zakázali prispievať do slovenských novín. Vtedy sa rozhodol odísť do USA.

V USA pracoval ako učiteľ slovenčiny. V roku 1900 sa stal redaktorom Amerikánsko – slovenských novín, v ktorých pôsobil desať rokov.

Pracoval aj v týchto denníkoch: Slovenský denník (1903-1919), Národné noviny (od roku 1911) a New-Yorský denník.

Od roku 1915 pôsobil v Clevelande, kde s J. Pankúchom založil Denný hlas, tam redigoval aj časopis pre slovenských študentov Mládež. V roku 1918 založil Nové Slovensko, orgán Slovenskej ligy v Amerike. Po vytvorení Zväzu slovenských novinárov v Amerike sa stal jeho predsedom. Pracoval aj v krajanských spolkoch. V roku 1907 bol spoluzakladateľom Slovenskej ligy v Amerike.

Aktívne sa zúčastnil československého zahraničného odboja, zúčastnil sa prípravy Clevelandskej dohody, bol signatárom Pittburskej dohody a bol členom Odbočky Československej národnej rady v USA. Ako člen česko-slovenskej delegácie sa zúčastnil na mierovej konferencii v Paríži.

Od roku 1920 až do svojej smrti pôsobil na Slovensku ako predstaviteľ americkej Slovenskej ligy, založil Slovenskú ligu na Slovensku. Ako signatár Pittsburskej dohody presadzoval jej realizáciu, aj preto sa pridal k slovenskému autonomizmu.

Ignác Gessay významne prispel k vzniku Česko-Slovenska.

Obec Zálesie bola spočiatku pomenovaná Gešajov z úcty k dobrodincovi, ktorý tunajším toľko pomohol.

2 *Komunitné plánovanie – teoretické východiská*

2.1 Vymedzenie pojmov

Komunita

Komunita je termín používaný v rôznych významoch. Pre účely tohto dokumentu ho budeme chápať ako spoločenstvo ľudí žijúcich alebo kooperujúcich v jednej inštitúcii alebo v jednej lokalite (Matoušek, 2008). Komunita má svoju atmosféru, svoj spôsob komunikácie, svoju hranicu, ktorá je viac alebo menej priepustná voči okoliu. Hranice komunity sú rôzne, môže ísť o geografické, politické, ekonomické alebo sociálne hranice. Komunita ako skupina ľudí, ktorá je našou cieľovou skupinou, je vymedzená prevažne geograficky a sociálne.

Pri geografickom vymedzení hovoríme aj o lokálnom útvare osídlenia (Strieženec, 1996) či o menšej sociálnej jednotke na lokálnom základe, v ktorej ľudia spolupracujú, aby naplnili svoj život, podieľajú sa na spoločnej kultúre a podobne. Majú konkrétne vzťahy k miestu svojho bydliska a jeho okoliu a môžu byť v podobnej ekonomickej, spoločenskej a sociálnej situácii ako iní obyvatelia tej istej časti.

Sociálna komunita je skupina osôb, ktoré majú spoločné sociálne znaky. V našom prípade to znamená prevažne znaky sociálneho znevýhodnenia a môžeme teda hovoriť aj o cieľových skupinách sociálnej práce, ktoré žijú v danej lokalite. Na druhej strane môžu v tom istom regióne existovať sociálne komunity, ktoré môžu byť pri riešení problémov cieľových skupín nápomocné (napríklad študenti, aktívni dôchodcovia a podobne).

Plánovanie

Plánovanie je proces, prostredníctvom ktorého sa komunita chce dostať zo súčasnej situácie do lepšej budúcnosti, resp. do budúcnosti, ktorá by viac vyhovovala občanom komunity. Plánovanie je stanovenie cieľov - k čomu chceme smerovať, ako a kedy si to prajeme dosiahnuť, v akom prostredí budú naše plány realizované, aké sú reálne alternatívy pre dosiahnutie našich cieľov, ktoré alternatívy sa javia ako najefektívnejšie, voľba postupu činností, ktoré budeme presadzovať.

Sociálna služba

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny,
- zabezpečenie starostlivosti o dieťa z dôvodu situácie v rodine, ktorá vyžaduje pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Sociálna služba sa vykonáva najmä prostredníctvom sociálnej práce.

Nepriaznivá sociálna situácia

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok, alebo návykových škodlivých činností,
- pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa vo veku do siedmych rokov veku,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- pre výkon opatrenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo
- pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia straty bývania.

2.2 Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- ✓ napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- ✓ zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- ✓ hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- ✓ zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb,
- ✓ vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

2.3 Účastníci komunitného plánovania sociálnych služieb

Zadávatelia sociálnych služieb - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.

Poskytovatelia sociálnych služieb - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom – „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ a ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.

Užívatelia sociálnych služieb - osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Do nepriaznivej sociálnej situácie sa jednotlivec môže dostať z rôznych príčin, napr.: v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, životných návykov, spôsobu života, ktorý vedie ku konfliktu so spoločnosťou, trestno-právnej činnosti a pod.

Verejnosť - rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorých sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS)

Je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a užívateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj alternatívy finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

2.4 Výhody komunitného plánovania

Do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, užívatelia), čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

2.5 Podstata komunitného plánovania

Zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. sa môžu v budúcnosti dotýkať do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základom je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam má poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

2.6 Hlavné princípy komunitného plánovania

Partnerstvo medzi všetkými účastníkmi komunitného plánovania – potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán musí byť venovaný rovnaký priestor.

Zapájanie miestneho spoločenstva – rôzne formy oslovenia a zapojenia verejnosti.

Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov, spolupráca s podnikateľskými subjektami, ktoré sa angažujú v sociálnej oblasti, svojpomocné skupiny, pomoc rodiny, susedská výpomoc a pod.

Práca s informáciami – rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastňujú a zabezpečiť odovzdávanie verejnosti.

Priebeh spracovávania komunitného plánu (KP) – je rovnako dôležitý ako výsledný dokument. Proces KP je založený na vyhľadávaní, zapájaní a diskusii rôznych ľudí, čo zabezpečuje, že navrhovaný systém zodpovedá miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom.

Zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce – dobre fungujúca spolupráca medzi všetkými účastníkmi KP.

Kompromis priania a možností – výsledkom KP je vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme a tým, čo máme k dispozícii. Dôležitú úlohu zohráva spoločná dohoda, ktorá vymedzuje kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov KP podieľať.

2.7 Východiskové dokumenty komunitného plánovania

Základným východiskom tvorby Komunitného plánu je Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. v znení jeho platných noviel, ktorý presne definuje povinnosti obce vo vzťahu ku komunitnému plánovaniu. § 83 bod 2 hovorí, že obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.
Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030. Národné priority predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení v oblasti sociálnych služieb a sú vypracované v súlade s pôsobnosťou Ministerstva práce a zákona o sociálnych službách č. 448/2008 Zb. z. v platnom znení.

3 Komunitné plánovanie sociálnych služieb obce Zálesie

3.1 Zdôvodnenie komunitného plánovania

Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie predstavuje programový dokument v oblasti rozvoja sociálnych služieb a podporných služieb na území našej obce. Komunitný plán ako nástroj rozvojových procesov sociálnej politiky obce stanovuje priority, ciele a opatrenia na zabezpečenie jeho rozvoja a udržateľnosti. Komunitný plán priamo súvisí so strednodobým programovým dokumentom obce – Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Zálesie a je podkladom pre ročné akčné plány a programy v oblasti sociálneho rozvoja. Komunitný plán vychádza z analýzy stavu existujúcich služieb a ich poskytovateľov na území obce, z potrieb obyvateľov obce a z finančných možností obce. Komunitný plán je spracovaný v súlade s programovými dokumentmi a prioritami obecného, krajského a národného rozvoja sociálnych služieb v európskom kontexte a je konkretizovaný na miestne pomery. Komunitný plán je otvorený dokument, ktorý je možné podľa potreby aktualizovať. Východiskovými podkladmi pre jeho spracovanie sú materiály obce Zálesie, príslušného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a analýzy štatistického úradu SR.

3.2 Realizácia komunitného plánovania

Komunitné plánovanie sociálnych služieb v obci Zálesie bolo založené na vzájomnej spolupráci zadávateľov sociálnych služieb, poskytovateľov sociálnych služieb, zástupcov užívateľov sociálnych služieb a širokej verejnosti. Navrhovaný systém poskytovania sociálnych služieb bol vytvorený so zreteľom na dostupné zdroje a možnosti na danom území.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie je zameraný na zlepšenie ponuky, kvality, dostupnosti, efektivity a využitia existujúcich sociálnych služieb a na rozšírenie sociálnych služieb *v obci Zálesie* o nové služby v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Cieľom plánovania je ponuku sociálnych služieb a sociálnej pomoci nastaviť tak, aby rešpektovala miestne podmienky a potreby občanov žijúcich v obci Zálesie.

4 Sociálno – demografické údaje

4.1 Základná charakteristika

Poloha: Západoslovenský kraj
Rozloha: 586,6 ha
Okres: Senec
Kraj: Bratislavský samosprávny kraj

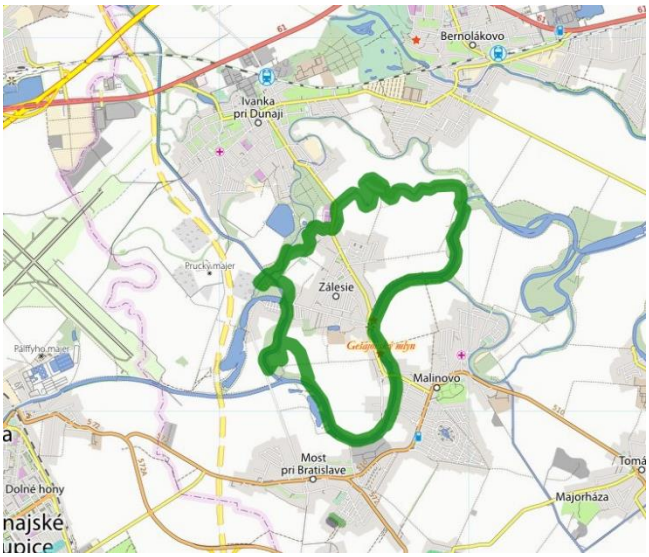

Obec Zálesie sa nachádza v Bratislavskom kraji, v západnej časti okresu Senec.

Leží v nadmorskej výške 130 metrov nad morom v západnej časti Podunajskej nížiny. Nachádza sa len 15 kilometrov od Bratislavy. Katastrálne územie obce hraničí s územím obcí Ivanka pri Dunaji, Most pri Bratislave a Malinovo. Z južnej a východnej strany obce tvorí hranicu katastra rieka Malý Dunaj. Obec leží na hranici chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov.

Obec Zálesie je členom Regionálneho združenia obcí Podunajsko

K okresu Senec patrí celkovo 28 obcí (Bernolákovo, Blatné, Boldog, Čataj, Dunajská Lužná, Hamuliakovo, Hrubá Borša, Hrubý Šúr, Hurbanova Ves, Chorvátsky Grob, Igram, Ivanka pri Dunaji, Kalinkovo, Kaplna, Kostolná pri Dunaji, Kráľova pri Senci, Malinovo, Miloslavov, Most pri Bratislave, Nová Dedinka, Nový Svet, Reca, Zálesie, Tomášov, Tureň, Veľký Biel, Vlky, Rovinka) a 1 mesto (Senec).

4.2 Obyvateľstvo

Demografická štatistika poskytuje informácie o obyvateľoch obce Zálesie, o jeho stave, štruktúre v jednotlivých časových úsekoch. Za nosné boli považované informácie získané z OcÚ Zálesie a ÚPSVRu v Senci. V rámci komunitného plánovania sociálnych služieb bola demografická štruktúra zameraná na:

- počet obyvateľov mesta
- štruktúru obyvateľov (z rôznych hľadísk- pohlavie, ekonomická aktivita a pod.)
- pohyb obyvateľstva (pôrodnosť, úmrtnosť a pod.)

Celkový počet obyvateľov Zálesia **dosiahol k 31.12.2022 celkom 2250 osôb**, z uvedeného počtu bolo **48,27 % mužov a 51,73 % žien**.

Zastúpenie mužov a žien na celkovom počte obyvateľov obce Zálesie
(vývoj v období rokov 2018 - 2022)

Tabuľka č. 1 - Počet obyvateľov obce Zálesie

ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
muži	996	1015	1043	1078	1086
ženy	1101	1129	1151	1165	1164
spolu	2097	2144	2194	2243	2250

Zdroj: OcÚ Zálesie

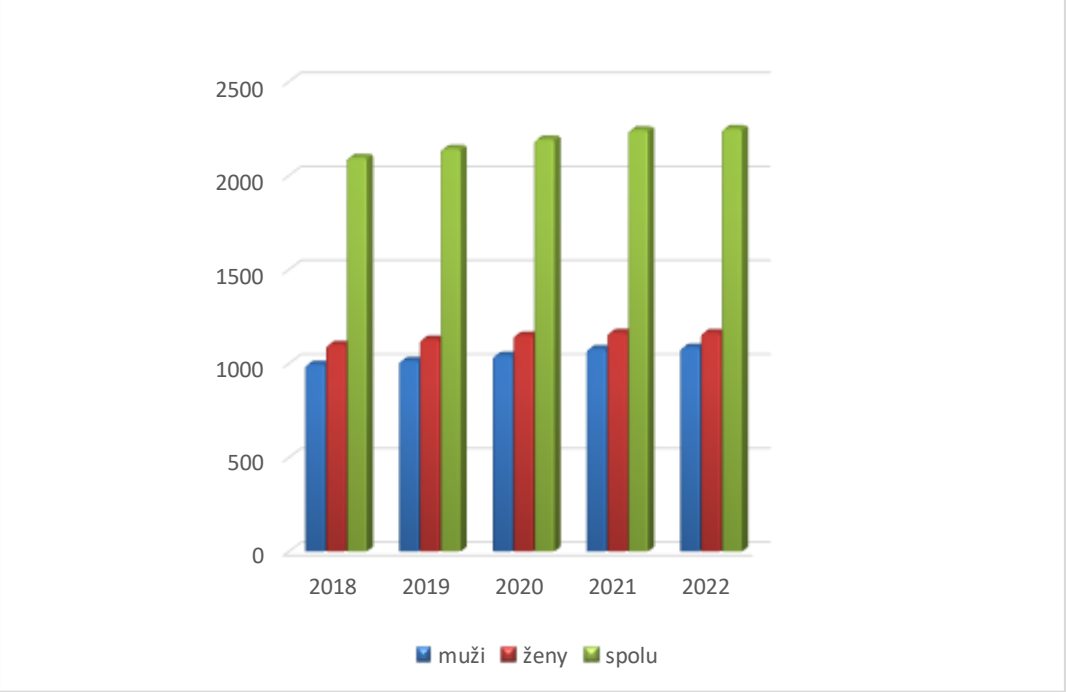

Graf č.1

Z uvedenej tabuľky č. 1 a grafu č. 1 vyplýva, že počet obyvateľov v Zálesí rastie. Z hľadiska zastúpenia mužov a žien mierne prevládajú obyvatelia ženského pohlavia.

Štruktúra obyvateľov z hľadiska veku
(vývoj v období rokov 2018 - 2022)

Tabuľka č. 2 - Veková štruktúra obyvateľov Zálesia

ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
Predproduktívny vek	484	490	489	498	467
Produktívny vek	1381	1402	1421	1452	1476
Poproduktívny vek	232	252	284	293	307

Zdroj: OcÚ Zálesie

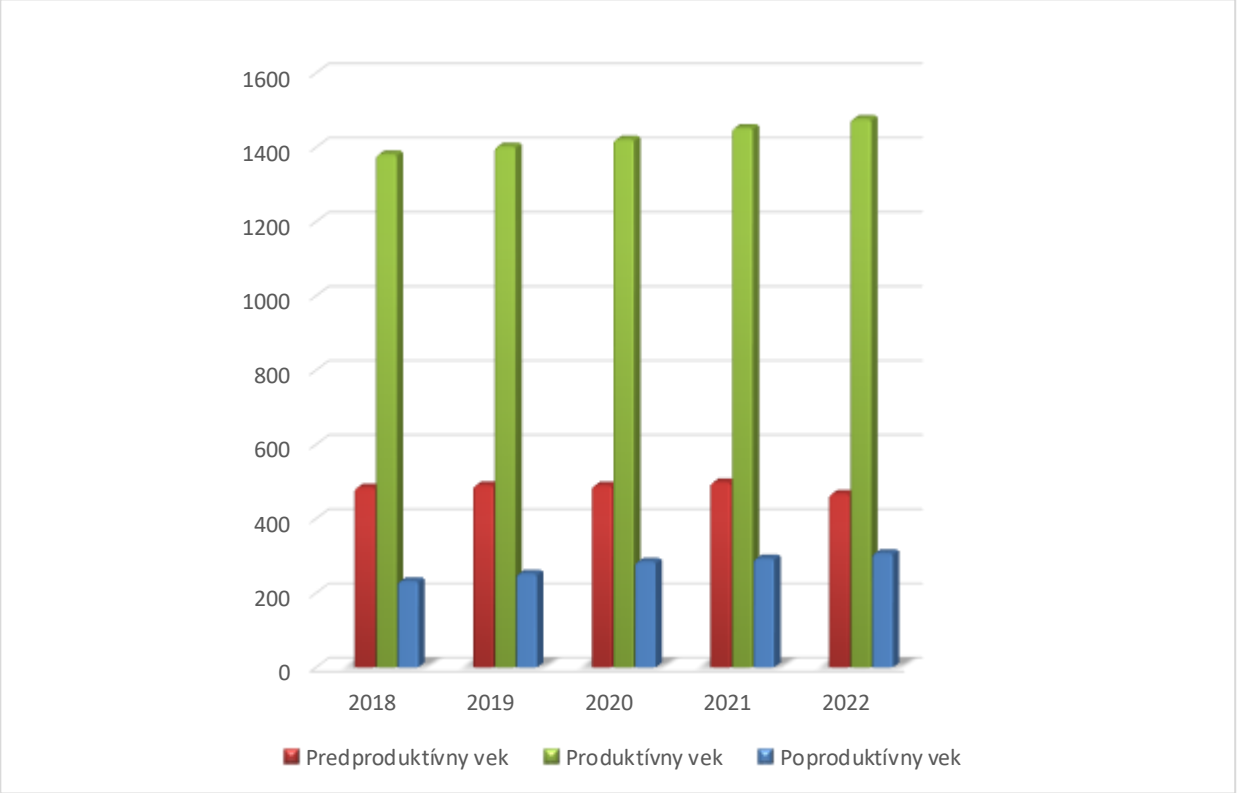

Graf č. 2

Štruktúru obyvateľov sme z hľadiska potrieb rozdelili do troch kategórií. Mierny pokles nastal v kategórii predproduktívneho veku v roku 2022. V skupine občanov v produktívnom veku môžeme sledovať nárast a rovnako tiež v skupine poproduktívneho veku sledujeme nárast občanov v tejto sledovanej skupine.

Vývoj počtu živonarodených občanov obce Zálesie
(2018 - 2022)

Tabuľka č. 3 - Počet narodených detí v obci Zálesie

ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
muži	10	12	10	7	7
ženy	10	17	7	9	6
spolu	20	29	17	16	13

Zdroj: OcÚ Zálesie

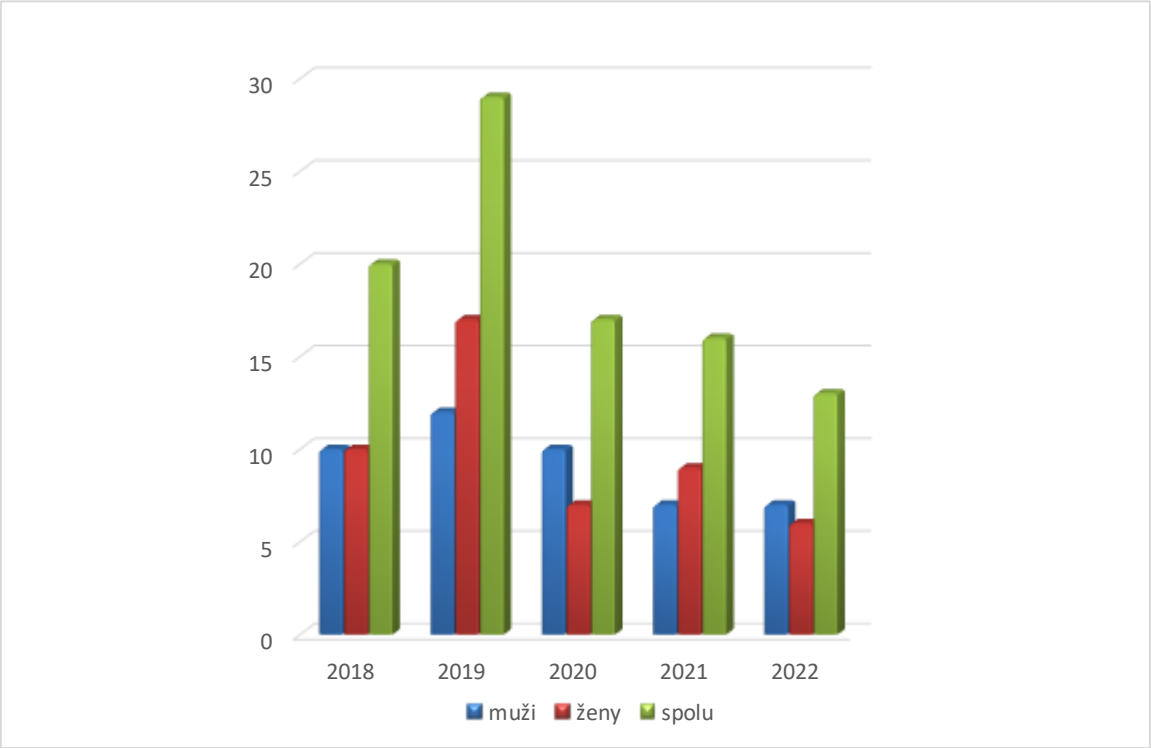

Graf č. 3

Počet živonarodených detí v obci Zálesie má za posledné roky klesajúcu tendenciu, v priemere sa rodí viac žien ako mužov. Z hľadiska percentuálneho zastúpenia mierne prevažuje zastúpenie žien 51,58 %, zastúpenie mužov je 48,42 %.

Úmrtnosť v obci Zálesie
(2018 - 2022)

Tabuľka č. 4 - Počet zomretých v obci Zálesie

ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
muži	4	6	5	7	5
ženy	5	7	6	5	6
spolu	9	13	11	12	11

Zdroj: OcÚ Zálesie

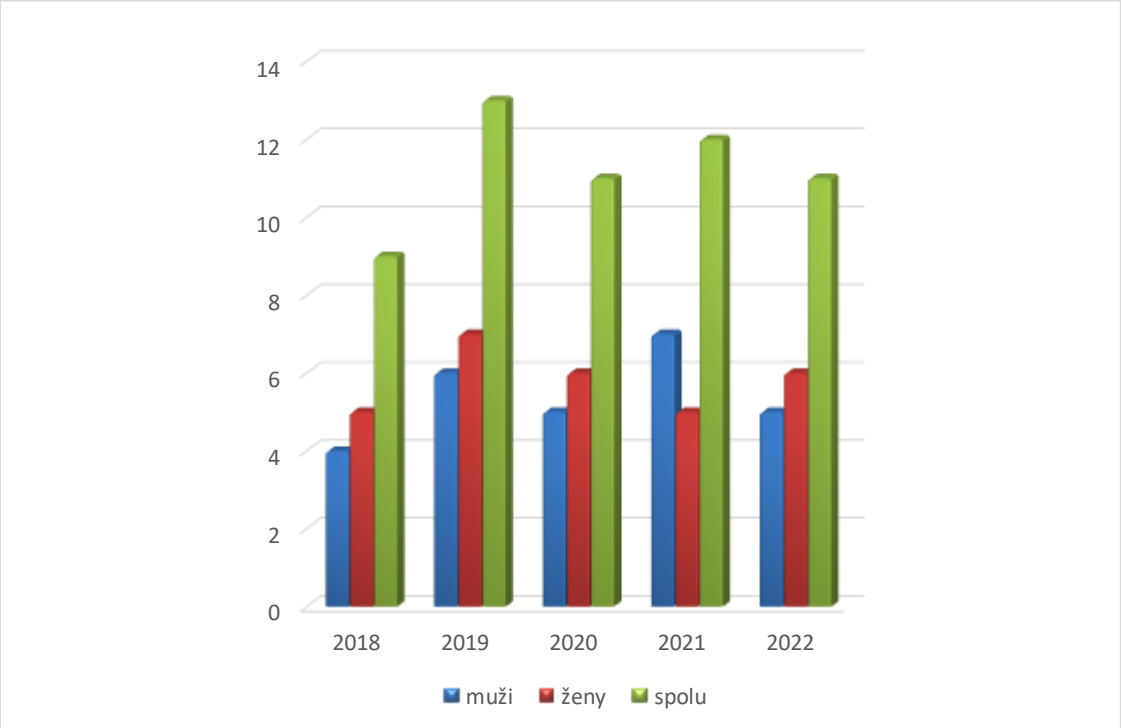

Graf č. 4

Pri porovnaní vývoja úmrtnosti môžeme z tabuľky č. 4 a grafu č. 4 vidieť mierne nárasty a poklesy v jednotlivých rokoch. V kategórii žien bolo priemerne percento úmrtnosti o niečo vyššie 51,79 %, ako u mužov 48,21 %.

4.3 Zdravotníctvo

V obci Zálesie sa nenachádza poliklinika, ani ambulancie. Obyvatelia obce navštevujú lekárov v okolitých obciach Most pri Bratislave, Malinovo, Ivanka pri Dunaji, prípadne v Bratislave.
V obci sa nachádza jedna lekáreň.

4.4 Školstvo

Materské školy

Pre deti predškolského veku materská škola zabezpečuje celodennú a poldennú starostlivosť. V materskej škole pracujú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci, ktorí pripravujú pre deti edukačné činnosti. Materská škola má 4 triedy. Obec od roku 2023 realizuje rozšírenie MŠ o 2 triedy pre 44 detí a rekonštrukciu kuchyne s jedálňou.

Tabuľka č. 5

Materské školy	**Počet žiakov 2018/2019**	**Počet žiakov 2019/2020**	**Počet žiakov 2020/2021**	**Počet žiakov 2021/2022**	**Počet žiakov 2022/2023**
MŠ Zálesie	85	86	84	84	85

Zdroj: OcÚ Zálesie

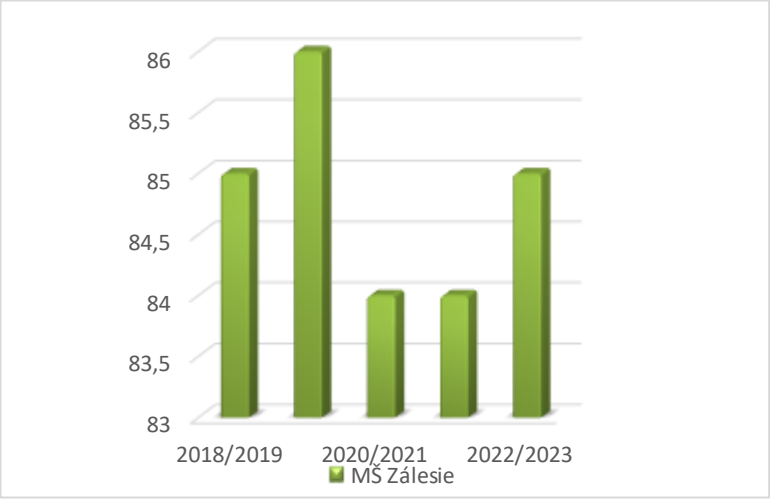

Graf. č.5

Tabuľka č. 5 a graf č. 5 poskytuje pohľad na vývoj počtu detí v materskej škole v obci Zálesie za obdobie posledných piatich rokov.

Základné školy

Školský obvod má obec určený ako spoločný školský obvod s Bratislavou Vrakuňou a to Základnú školu Žitavská. Výchovno-vzdelávací proces v základných školách prebieha okrem toho aj v okolitých obciach (Ivanka pri Dunaji, Malinovo), nakoľko v obci Zálesie sa nenachádza základná škola.
Kvôli postupnému nárastu obyvateľstva (migrácii) v obci sa v budúcnosti plánuje s výstavbou základnej školy, aby obec disponovala základnou občianskou vybavenosťou pre daný počet obyvateľov.

4.5 Zamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, potravinárstve a s nimi súvisiacich službách a iných odvetviach hospodárstva. Štatistické údaje o nezamestnanosti sú pomerne relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí. Skrytú nezamestnanosť, t. j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov, nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi. Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní.

Tabuľka č. 6

Nezamestnanosť	**r. 2018**	**r. 2019**	**r. 2020**	**r. 2021**	**r. 2022**
UoZ celkom	38	24	42	38	28
UoZ nad 24 mes.	1	0	0	2	2
UoZ do 25 rokov	3	0	2	3	2
UoZ nad 50 rokov	9	3	9	9	5

Zdroj: ÚPSVR

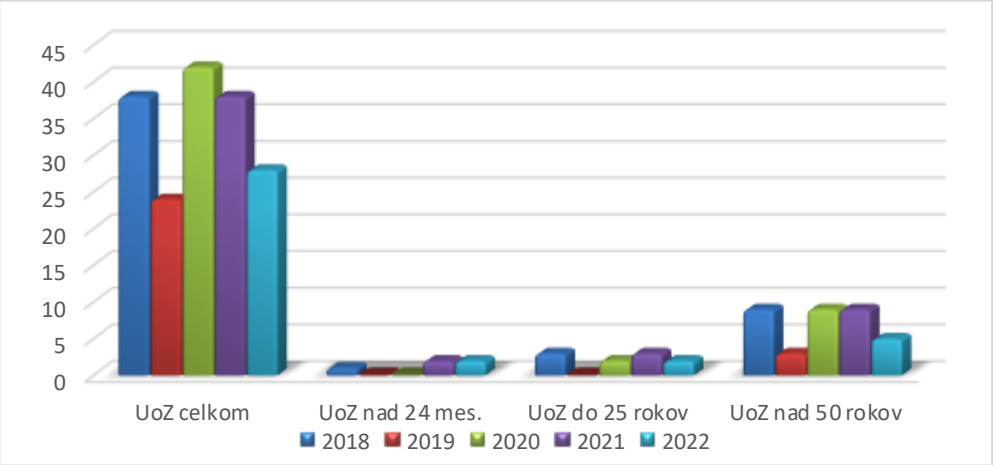

Graf. č. 6

Z tabuľky č. 6 a grafu č. 6 vyplýva, že počet evidovaných nezamestnaných v našej obci má za posledné tri roky klesajúcu tendenciu. Detailný pohľad na kategórie UoZ jednoznačne poukazuje na skutočnosť, že v rámci rizikových ukazovateľov najvyššiu početnosť dosahuje kategória UoZ nad 50 rokov.

4.6 Ťažko zdravotne postihnutí občania

Uvedená tabuľka č. 7 poskytuje prehľad ťažko zdravotne postihnutých občanov v jednotlivých kategóriách v obci Zálesie. Z uvedenej tabuľky vyplýva, že najviac ŤZP občanov v obci Zálesie je vo veku 19 - 60 rokov.

Tabuľka č. 7

ŤZP	**k 31.12.2022**
do 7 rokov	0
7-18 rokov	12
19-60 rokov	40
nad 60 rokov	32

5 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb v obci

5.1 Sociálne služby poskytované neverejným poskytovateľom v obci

V obci poskytuje sociálne služby – domácu opatrovateľskú službu - neverejný poskytovateľ – RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o., Šafárikova 28, Senec, s ktorým má obec uzatvorenú zmluvu.

Obec má zazmluvneného posudzujúceho lekára a sociálneho pracovníka pre účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu. Obec zároveň posudzuje aj odkázanosť pre ostatné druhy sociálnych služieb v kompetencii obce.

Tabuľka č. 8

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Počet opatrovateliek	4	4	4	4	4
Počet opatrovaných	4	4	4	4	4

Zdroj: RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o.

Graf č. 7

Z tabuľky č. 8 a grafu č. 7 vyplýva, že záujem o poskytovanie opatrovateľskej služby v obci je stabilizovaný. Od počtu hodín poskytovanej opatrovateľskej služby a počtu opatrovaných závisí aj počet opatrovateliek.

Náklady (v €) na poskytovanú sociálnu službu – domácu opatrovateľskú službu

Tabuľka č. 9

Rok	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Náklady	42206,74	46258,9	38321,44	45851,25	33273,81

Zdroj: RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o.

Financovanie sociálnych služieb je zabezpečované z rozpočtu obce, štátnych dotácií a grantov, ktoré sa neverejný poskytovateľ snaží získať cez rôzne projekty. Prehľad výdavkov obce a finančných prostriedkov vynaložených na domácu opatrovateľskú službu poskytuje tabuľka č. 9. Každým rokom sa finančné náklady na sociálne služby zvyšujú, tabuľka č. 10 zobrazuje úsporu rozpočtu obce vďaka projektom z MPSVaR, ktoré získal neverejný poskytovateľ.

Tabuľka č. 10

Úspora (v €) projekt opatrovateľskej služby cez neverejného poskytovateľa

Rok	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Úspora	11400	14975	3241	16120

Zdroj: RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o.

5.2 Analýza stavu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Sociálna služba môže byť poskytovaná ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava. V zmysle zákona o sociálnych službách má poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom prostredí klienta prednosť pred pobytovou formou. Z uvedeného dôvodu sa kladie a aj v budúcnosti bude klásť dôraz na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb, čo je aj v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na obdobie rokov 2021 - 2030.

Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom),
- domácu opatrovateľskú službu,
- poskytovanie špecializovaného poradenstva, RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o. na základe spolupráce s Bratislavským samosprávnym krajom.

Sociálne služby podľa druhu sú:

- sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach,
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi,
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku,
- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií,
- podporné služby,
- sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

Najbližšie zariadenie s pobytovou formou je v Bernolákove, Tomášove, vo Veľkom Bieli, taktiež v Bratislave – zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, domovy sociálnych služieb, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. Koordinácia sociálnej služby pre obec je riešená dodávateľsky na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Domáca opatrovateľská služba je zabezpečená neziskovou organizáciou RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o. Senec.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci ako aj v regióne. Vo výhľadovom pláne je zabezpečenie permanentného poskytovania opatrovateľskej služby a inej formy stravovania. Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúcich sociálne služby vytvorenie sociálneho zariadenia, alebo komunitného sociálneho zariadenia v obci.

6 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030 predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení vlády Slovenskej republiky v oblasti sociálnych služieb sú vypracované v súlade s pôsobnosťou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ako ústredného orgánu štátnej správy Slovenskej republiky pri poskytovaní sociálnych služieb.

Národnými prioritami rozvoja na roky 2021 - 2030 sú:

- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity,
- podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť,
- podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvávajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

6.1 Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom,
c) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb,
d) vznik komunitných centier.

Obec Zálesie sa snaží napĺňať tieto priority nasledovne:

- zabezpečuje najmä podporu a financovanie domácej opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania pobytovej sociálnej služby je možné túto využiť v zariadeniach v okolitých obciach Veľký Biel, Bernolákovo, Tomášov, mestách Senec a Bratislava,
- pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami preskúmať možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom,
- v prípade výskytu aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenia do spoločenského života v obci a vytvoriť u nich pocit zodpovednosti k spoločenským hodnotám,
- detské ihriská,
- klub dôchodcov.

6.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie úzko participuje na PHRSR obce Zálesie 2024 - 2030. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci. Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohraničené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2024 - 2026 (podľa komunitného plánu na roky 2024 - 2027). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo Zálesie zodpovedné osoby a časový horizont realizácie podľa aktuálnosti.

6.2.1 Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby

t. j. určenie finančných zdrojov z rozpočtu obce, rozpočtu vyššieho územného celku a rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch, v členení na existujúcu kapacitu podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity

6.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Tento komunitný plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie, je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce. Komunitný plán sociálnych služieb obce je rozvojový, usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov. Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť,
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predloženom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom,
- účasť obyvateľov obce na verejnom zasadnutí.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Zálesie minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa

o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie. Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.

Obec Zálesie počíta s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sú v budúcom roku zabezpečené formou terénnej domácej opatrovateľskej služby alebo v dostupných zariadeniach v blízkosti obce Zálesie a to v okresnom meste Senec a v Bratislave, kde sa nachádzajú zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby ale aj špecializované zariadenia. Veková štruktúra obyvateľstva nám ukazuje demografický problém blízkej budúcnosti – prestarnutie obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém.

Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
   - poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu:
   - ťažkého zdravotného postihnutia,
   - nepriaznivého zdravotného stavu,
   - dovŕšenia dôchodkového veku,
   - zariadenie pre seniorov,
   - rozšírenie terénnej sociálnej služby,
   - rozšírenie činnosti klubu dôchodcov.
2. vybudovanie cyklotrasy – zabezpečenie aktívneho športového vyžitia starších občanov najmä s ohľadom na ich bezpečný presun medzi susednými obcami,
3. rozšírenie kapacity MŠ a výstavba ZŠ, telocvične, zariadenia pre seniorov komunitného typu, denného stacionára.

6.4 Cieľová skupina „Seniori“

Medzi hlavné charakteristické znaky vývoja obyvateľstva SR v prvej polovici 21. storočia podľa prognózy vývoja obyvateľstva do roku 2050 Štatistického úradu SR patrí znižovanie prírastku obyvateľstva a jeho starnutie. Proces starnutia obyvateľstva sa bude v najbližších rokoch zrýchľovať a to v dôsledku poklesu počtu narodených detí a predlžovania ľudského života. Veková štruktúra obyvateľov obce je toho dôkazom. Uvažovať preto o rozvoji sociálnych služieb pre seniorov z úrovne obce Zálesie je nevyhnutné. Špecifické ciele, ako aj konkrétne opatrenia pre túto cieľovú skupinu boli koncipované tak, aby ich priebežným napĺňaním bolo možné zabezpečiť zvýšenie kvality života seniorov obce a zároveň zmeniť súčasný stav v oblasti poskytovania sociálnych služieb pre túto cieľovú skupinu.

SWOT analýza cieľovej skupiny

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti,
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu

niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity,
- existencia a dobrá spolupráca s neverejným poskytovateľom,
- kľud vidieckeho prostredia,
- postupné odstraňovanie bariér v obci,
- informovanosť seniorov o aktivitách a pripravovaných akciách cez média,
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity,
- aktívne spoločenské organizácie,
- nízka nezamestnanosť,
- workout ihrisko,
- lodenica, splavy.

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti,
- pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby, ktorý majú zmluvný vzťah,
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb,
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb,
- nedostatočná osveta v oblasti výchovy populácie k starostlivosti o seniorov,
- nedostatok finančných prostriedkov na zriaďovanie nových služieb a rozvoj už poskytovaných sociálnych služieb,
- nízka miera dobrovoľníctva v obci,
- nedostatočne zabezpečená bezbariérovosť v obci,
- chýba komunitné centrum,
- chýba zariadenie pre seniorov,
- chýba základná škola,
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia,
- nepriaznivý demografický vývoj,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb,
- absencia terénnej sociálnej práce,
- absencia zdravotnej infraštruktúry,
- migrácia mladej generácie,
- vysoký index starnutia obyvateľstva.

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov,
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií,
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce,
- preventívne programy pre občanov so závislosťami,
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva,
- organizácia spoločenských akcií,

- podpora mladého obyvateľstva,
- využiť dostupné finančné zdroje a možnosti financovania so zameraním na seniorov (ESF, granty, VÚC, MPSVR SR, MF a pod.),
- zvýšiť dostupnosť jednotlivých typov služieb pre seniorov,
- skvalitniť ponuku služieb pre seniorov vo všeobecnosti,
- príležitosť využívať príklady dobrej praxe,
- overiť poskytovanie adresnej pomoci pri odstraňovaní alebo zmierňovaní sociálnych dôsledkov vo vzťahu k veku v oblastiach mobility, komunikácie so spoločenským prostredím, v oblasti sebaobsluhy,
- využitie možnosti viac zdrojového financovania sociálnych služieb,
- integrovať seniorov do majoritnej spoločnosti.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality,
- predpokladaný nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb,
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity,
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby,
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví,
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,
- neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít,
- hospodárska kríza,
- zvyšovanie segregácie a chudoby.

Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stránky. Počet a hlavne pôsobenia slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce,
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb,
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti.

6.4.1 Stanovenie cieľov a priorít tejto cieľovej skupiny

Cieľová skupina seniorov patrí ku skupine užívateľov sociálnych služieb, v rámci ktorej dochádza ku kumulácii nepriaznivej sociálnej situácie v dôsledku veku, ale v mnohých prípadoch aj v dôsledku zdravotných obmedzení spojených s vekom. Rozsah problémov je veľmi ťažko kvalifikovať, nakoľko dochádza k prienikom s cieľovou skupinou „Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami“. Napriek uvedeným skutočnostiam boli oblasti tejto cieľovej skupiny zahrnuté do týchto oblastí:

Zabezpečenie starostlivosti o seniorov, imobilných občanov obce Zálesie.

Špecifický cieľ 1:

Zabezpečenie starostlivosti o seniorov, imobilných občanov obce Zálesie

Opatrenie k špecifickému cieľu č.1
Zabezpečenie domácej opatrovateľskej služby, terénnej služby.

Charakteristika opatrenia:
- zabezpečenie domácej opatrovateľskej služby pre občanov obce so zreteľom na ich zotrvanie v prirodzenom domácom prostredí,
- aktivity smerujú ku skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov.

Očakávaný dopad opatrenia:
- zvýšenie povedomia občanov odkázaných na sociálnu službu o možnosti terénnej opatrovateľskej služby,
- zvýšenie povedomia občanov obce o možnostiach v oblasti sociálnej služby,
- zabezpečenie terénnej opatrovateľskej služby občanom, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu – domácu opatrovateľskú službu.

Aktivity, vedúce k naplneniu opatrenia:
- osveta zameraná na problematiku zabezpečenia starostlivosti o seniorov,
- špecializované poradenstvo.

Časový plán realizácie: počas celého plánovacieho obdobia.

Zodpovedný realizátor opatrenia:
Obec Zálesie
RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o.

Riziká a ohrozenia:
- nezáujem relevantných subjektov spolupracovať,
- nezáujem a neochota cieľových skupín,
- nepriaznivé legislatívne prostredie.

Špecifický cieľ 2:

Sociálna služba v zariadení pre seniorov

Opatrenie k špecifickému cieľu č. 2
Vybudovať, resp. zrekonštruovať vhodný objekt na poskytovanie sociálnych služieb.

Charakteristika opatrenia:
Zabezpečenie sociálnej služby v zariadení pre seniorov pre potreby občanov obce.

Očakávaný dopad opatrenia:
- poskytnutie kvalitnej a odbornej sociálnej služby pre klientov, efektívne využívanie personálnych kapacít, výmena skúsenosti s inými poskytovateľmi sociálnych služieb, prihliadať na potreby klientov za účelom skvalitnenia ich životnej úrovne, vytvoriť podmienky pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj,
- zvýšenie povedomia občanov obce o možnostiach v oblasti sociálnej služby,
- zabezpečenie sociálnej služby pre občanov obce, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu – v zariadení pre seniorov.

Aktivity, vedúce k naplneniu opatrenia:
- nájsť vhodný objekt na uvedený zámer,
- spracovanie projektu na rekonštrukciu,
- realizácia rekonštrukcie,
- zabezpečenie vnútorného a vonkajšieho vybavenia,
- reálna prevádzka zariadenia.

Časový plán realizácie: počas celého plánovaného obdobia

Zodpovedný realizátor opatrenia:
Registrovaný subjekt
Obec Zálesie

Zdroje financií: rozpočet obce, fondy, projekty, ESF, MPSVaR

Riziká a ohrozenia:
- nezáujem relevantných subjektov spolupracovať,
- nedostatok finančných prostriedkov.

Špecifický cieľ 3:

Denný stacionár

Opatrenie k špecifickému cieľu č. 3
Vybudovať, resp. zrekonštruovať vhodný objekt na poskytovanie sociálnych služieb.

Charakteristika opatrenia:
Zabezpečenie sociálnej služby v dennom stacionári, pre potreby občanov obce.

Očakávaný dopad opatrenia:
- poskytnutie kvalitnej a odbornej sociálnej služby pre klientov, efektívne využívanie personálnych kapacít, výmena skúsenosti s inými poskytovateľmi sociálnych služieb, prihliadať na potreby klientov za účelom skvalitnenia ich životnej úrovne, vytvoriť podmienky pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj,
- zvýšenie povedomia občanov obce o možnostiach v oblasti sociálnej služby,
- zabezpečenie sociálnej služby pre občanov obce, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu – v dennom stacionári.

Aktivity, vedúce k naplneniu opatrenia:
- nájsť vhodný objekt na uvedený zámer,
- spracovanie projektu na rekonštrukciu,
- realizácia rekonštrukcie,
- zabezpečenie vnútorného a vonkajšieho vybavenia,
- reálna prevádzka zariadenia.

Časový plán realizácie: počas celého plánovacieho obdobia.

Zdroje financií: rozpočet obce, fondy, projekty, ESF, MPSVaR

Zodpovedný realizátor opatrenia:
Registrovaný subjekt
Obec Zálesie

Riziká a ohrozenia:
- nezáujem zo strany seniorov a verejnosti,
- nezáujem relevantných subjektov spolupracovať,
- nedostatok finančných prostriedkov.

Špecifický cieľ 4:

Prepravná služba

Opatrenie k špecifickému cieľu č. 4
Prepravná služba pre občanov obce.

Charakteristika opatrenia:
Zabezpečenie prepravnej služby pre ŤZP, dôchodcov, invalidných občanov a rodiny s deťmi.

Očakávaný dopad opatrenia:
- zabezpečenie prepravnej služby pre občanov obce,
- zvýšenie povedomia občanov obce o možnostiach prepravnej služby.

Aktivity, vedúce k naplneniu opatrenia:
- zabezpečiť vhodné motorové vozidlo pre prepravnú službu,
- zabezpečiť personál na dispečing a obsluhu motorového vozidla pre prepravnú službu,
- informovať občanov o možnosti prepravnej služby.

Časový plán realizácie: počas celého plánovaného obdobia

Zodpovedný realizátor opatrenia:
Registrovaný subjekt
Obec Zálesie

Zdroje financií: rozpočet obce, fondy, ESF

Riziká a ohrozenia:
- nezáujem relevantných subjektov spolupracovať,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nezáujem zo strany seniorov a verejnosti.

6.5 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie úzko participuje s PHRSR obce Zálesie. Cieľom je vytvoriť podmienky pre kvalitný spoločenský život v obci pre všetky vekové skupiny obyvateľov.
Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie má strednodobý časový charakter a je spracovaný na obdobie siedmych rokov 2024 - 2030. Ide o otvorený dokument v rámci ktorého sa nevylučujú jeho prípadne úpravy, korekcie a doplnky v danom období. Úpravy a zmeny Komunitného plánu sociálnych služieb sú v kompetencii pracovných skupín, ktoré sa dohodnú na forme a spôsobe zmeny. Navrhované zmeny a úpravy vstúpia do platnosti po schválení Obecným zastupiteľstvom.
Komunitný plán je záväzným dokumentom pre tvorbu rozpočtu obce v súlade so zásadami programového rozpočtu, je základným dokumentom pre tvorbu sociálnych projektov, rozvojovým dokumentom, ktorého aktivity obec Zálesie priamo realizuje alebo vytvára podmienky na ich realizáciu inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce. Komunitný plán je rozvojový a usmerňujúci dokument pre všetky subjekty vykonávajúce činnosť na území obce Zálesie, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho charakteru.

6.6 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

K efektívnej implementácii komunitného plánu nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie komunitného plánu. Obec Zálesie minimálne 1-krát ročne predloží monitorovaciu správu o sociálnych službách v obci na komisiu na ochranu verejného poriadku, životného prostredia a sociálnych vecí a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce Zálesie.

Záver

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením.
Našou úlohou je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby našich obyvateľov.

„Komunitný plán sociálnych služieb obce Zálesie na roky 2024 – 2030“ bol schválený OcZ Zálesie, dňa ..... uznesením číslo .....

Bc. Martina Dobrovodská
starostka obce Zálesie

Spracovateľ KPSS:
OcÚ Zálesie
RUŽOVÁ ZÁHRADA n. o.

Zoznam organizácií v obci

1. SPIRITUALE, Spoločenstvo pre duchovnú obnovu obce Zálesie
2. Túlavé kino
3. ŠK Sokol Gešajov
4. Občianske združenie ŠK Atletiko Zálesie
5. Občianske združenie Zálesáčik
6. Športový klub Zálesie
7. Občianske združenie Naše Zálesíčko
8. Dobrovoľný hasičský zbor Zálesie
9. Klub dôchodcov
10. Miestny spolok Slovenského červeného kríža v Zálesí

Použitá literatúra

1. MATOUŠEK, O. 2011. Sociální služby. Praha: Protál, 2011. 200 s. ISBN 978-02-6200413.
2. STRIEŽENEC, Š. 1996. Slovník sociálneho pracovníka. Trnava: AD, 1996. 255 s. ISBN 80-967589-0-X.
3. WOLEKOVÁ, H. – MEZIANOVÁ, M. 2004. Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb. Bratislava: Socia, 2004. 23 s.
4. Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Bratislavského samosprávneho kraja. 2012.
5. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK 2016 – 2022.
6. Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030.
7. Národné priority rozvoja sociálnych služieb. 2021 - 2030. Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.
8. Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti.
v Slovenskej republike. 2011. Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.
9. Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení zákona neskorších predpisov.
10. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
11. Manuál komunitného plánovania sociálnych služieb, 2020.
12. PHRSR obce Zálesie 2023 – 2030.
13. PHRSR Bratislavského samosprávneho kraja 2021 – 2027.